

Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije
i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine,
strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine
ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina
ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine

Broj: 05/6-50-13-31-2-7/16

Sarajevo, 25. 2. 2016. godine

IZVJEŠĆE

**o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima,
postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju
kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud
Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom
Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i
Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine
za 2015. godinu**

Veljača 2016. godina

SADRŽAJ

POGLAVLJE I. Uvodne napomene	3
POGLAVLJE II. Nadležnosti neovisnog povjerenstva	5
POGLAVLJE III. Izvršenje zadataka iz nadležnosti neovisnog povjerenstva u 2015. godini	6
Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva	6
1. Usvajanje Izvješća o radu Neovisnog povjerenstva za 2014. godinu.....	7
2. Projekcija proračuna Neovisnog povjerenstva za 2015. godinu	8
Odjeljak B. Posjeti Neovisnog povjerenstva kazneno-popravnim zavodima	8
1. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Doboj	9
2. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Orašje.....	15
3. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Bijeljina.....	24
4. Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora.....	36
Odjeljak C. Javnost rada	37
Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu	37
POGLAVLJE IV. Zaključna razmatranja i preporuke	37
a) Zaključna razmatranja.....	37
b) Preporuke.....	39

Na temelju članka 48. stavak (9) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera - pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, br. 12/10 i 100/13) i članka 2. stavak (6) Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine, Neovisno povjerenstvo za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine na 2. sjednici, održanoj 25. 2. 2016., usvojilo je i Parlamentarnoj skupštini BiH podnosi sljedeće

I Z V J E Š Ć E

o radu Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine za 2015. godinu

POGLAVLJE I. UVODNE NAPOMENE

Sukladno članku 48. stavak 9. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera – pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, br. 12/10 i 100/13), Parlamentarna skupština BiH na 76. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 21. 4. 2010., i na 47. sjednici Doma naroda, održanoj 24. 6. 2010., donijela je Odluku o imenovanju članova Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija

je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 54/10) na mandat od pet godina, a to su:

1. Mile Lasić
2. Semiha Borovac
3. Predrag Crnogorac
4. Damir Čačković i
5. Milana Škipina.

Konstituirajuća sjednica Neovisnog povjerenstva za praćenje uvjeta boravka u zavodima, postupanje i poštivanje ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud Bosne i Hercegovine, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom Bosne i Hercegovine ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Neovisno povjerenstvo) održana je 14. 9. 2010., na kojoj su za predsjednika te prvog i drugog zamjenika predsjednika izabrani:

1. Mile Lasić, predsjednik,
2. Semiha Borovac, prva zamjenica predsjednika, i
3. Predrag Crnogorac, drugi zamjenik predsjednika.

Prva zamjenica predsjednika Neovisnog povjerenstva Semiha Borovac podnijela je dana 20. 4. 2015. Neovisnom povjerenstvu ostavku na mjesto članice i prve zamjenice predsjednika Neovisnog povjerenstva zbog preuzimanja druge dužnosti. Na 47. sjednici Neovisnog povjerenstva, održanoj 22. 4. 2015., članovi Neovisnog povjerenstva jednoglasno su prihvatili ostavku te je, sukladno članku 4. st. (3) i (4) Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva, dostavili Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine na razmatranje i odlučivanje.

U izvještajnom razdoblju članovima Neovisnog povjerenstva istekao je mandat od pet godina pa je, na temelju članka 48. stavak (2) Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, br. 12/10 i 100/13), Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine na 21. sjednici Zastupničkog doma, održanoj 10. 12. 2015., i na 12. sjednici Doma naroda, održanoj 10. 12. 2015., donijela Odluku o imenovanju novih

pet članova Neovisnog povjerenstva („Službeni glasnik BiH“, broj 96/15). Članovima Neovisnog povjerenstva imenovani su:

1. Azra Alajbegović
2. Mile Lasić
3. Brana Spasojević
4. Aleksandar Faladžić
5. Alma Čolo.

Neovisno povjerenstvo je neovisno u svome radu prema važećim domaćim propisima i međunarodnim pravnim instrumentima. Sva nadležna tijela, institucije i ustanove u Bosni i Hercegovini, pravne i fizičke osobe dužne su Neovisnom povjerenstvu dati sve podatke i informacije, osigurati i dati sve materijale bitne za njegov rad, te pružiti svu nužnu pomoć potrebnu za nesmetano i zakonito postupanje Neovisnog povjerenstva iz njegova djelokruga. Neovisno povjerenstvo djeluje isključivo na profesionalnim osnovama, ne zastupajući, ne štiteći niti podrivajući interese bilo koje političke stranke, registrirane organizacije ili udruge, ili bilo kojeg konstitutivnog naroda ili pojedinca u BiH. Članovi Neovisnog povjerenstva rade u sjednicama i operativno na terenu u kazneno-popravnim i drugim ustanovama na teritoriju Bosne i Hercegovine u kojima borave zatvorenici ili pritvorenici.

Neovisno povjerenstvo donosi godišnji plan rada o pitanjima iz svoje nadležnosti, financijski plan rada, godišnje izvješće o radu, izvješće o realizaciji financijskog plana, izvješće o stanju i činjenicama utvrđeneim nakon posjeta i kontrole u zavodima (ustanovama), odluke, zaključke i druge akte sukladno zakonu i svome poslovniku.

POGLAVLJE II . NADLEŽNOST NEOVISNOG POVJERENSTVA

Temeljna nadležnost Neovisnog povjerenstva jest pratiti uvjete boravka u zavodima, postupanje i ostvarivanje ljudskih prava osoba koje izdržavaju kaznene sankcije i druge mjere koje je izrekao u kaznenom postupku Sud BiH, strani sudovi za djela predviđena Kaznenim zakonom BiH ili međunarodnim ugovorom čija je potpisnica Bosna i Hercegovina ili drugi sud sukladno zakonu Bosne i Hercegovine, a sukladno članku 48. stavak (1) Zakona BiH o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera - pročišćeni tekst („Službeni glasnik

BiH“, br. 12/10 i 100/13) i članku 10. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva (“Službeni glasnik BiH”, broj 23/11).

Neovisno povjerenstvo može pratiti rad zavoda samostalno ili u suradnji s inspektorskim i drugim nadzornim tijelima. Također, može surađivati s međunarodnim i drugim ustanovama ovlaštenim za praćenje i ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda sukladno zakonima i odgovarajućim međunarodnim dokumentima.

Neovisno povjerenstvo daje preporke nadležnim tijelima BiH s ciljem poboljšanja standarda smještaja, poboljšanja postupanja i poštivanja ljudskih prava osoba nad kojima se izvršavaju kaznene sankcije ili druge mjere, daje prijedloge i primjedbe koje se odnose na postojeće zakone ili druge propise utemeljene na zakonu iz područja izvršenja kaznenih sankcija, obavlja povjerljive razgovore s pritvorenicima ili zatvorenicima uz pristup svim zavodima, dostavlja izvješća upravniku zavoda i nadležnim ministarstvima pravde, prikuplja, obrađuje i potražuje podatke iz svoje nadležnosti, kao i druge radnje iz područja neovisnog praćenja, sukladno članku 48. stavak (7) Zakona BiH o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera - pročišćeni tekst („Službeni glasnik BiH“, broj 12/10 i 100/13).

S ciljem poduzimanja odgovarajućih radnji ili mjera, sukladno članku 48. stavak (9) Zakona BiH o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera, podnosi godišnje izvješće o radu Parlamentarnoj skupštini BiH i Ministarstvu pravde BiH.

POGLAVLJE III. IZVRŠENJE ZADATAKA IZ NADLEŽNOSTI NEOVISNOG POVJERENSTVA U 2015. GODINI

U ovom izvještajnom razdoblju Neovisno povjerenstvo realiziralo je planirane aktivnosti održavanjem sjednica i najavljenim kontrolnim i nenajavljenim *ad hoc* posjetima kazneno-popravnim zavodima u BiH.

Odjeljak A. Realizacija zadataka održavanjem sjednica Neovisnog povjerenstva

Od 1. 1. 2015. do 31. 12. 2015. Neovisno povjerenstvo održalo je sedam sjednica, i to:

44. sjednica   održana 29. 1. 2015.

45. sjednica   održana 26. 2. 2015.

46. sjednica	održana 26. 3. 2015.
47. sjednica	održana 22. 4. 2015.
48. sjednica	održana 10. 7. 2015.
49. sjednica	održana 18. 9. 2015.
50. sjednica	održana 27. 10. 2015.

Na ovim sjednicama Neovisno povjerenstvo razmatralo je i usvojilo ukupno 30 točaka dnevnog reda, a pod tekućim pitanjima razmatrano je 10 podtočaka. Obradeno je i pripremljeno 67 akata i predmeta koji su otpremljeni na određene adrese (uprave KPZ-a, Ministarstvo pravde BiH, Sud BiH, Federalno ministarstvo pravde, određeni zatvorenici i pritvorenici u KPZ-ima i sl.).

Jednoglasno su usvojeni zapisnici sjednica te zapisnici i izvješća o obavljenim posjetima kazneno-popravnim zavodima, koji su prikazani u Odjeljku B. *Posjeti Neovisnog povjerenstva kazneno-popravnim zavodima u BiH.*

1. Usvajanje Izvješća o radu Neovisnog povjerenstva za 2014. godinu

Zastupnički dom Parlamentarne skupštine BiH je na 11. sjednici, održanoj 13. 5. 2015., a Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH na 5. sjednici, održanoj 28. 5. 2015., usvojili su Godišnje izvješće o radu Neovisnog povjerenstva za razdoblje od 1. 1. 2014. do 31. 12. 2014. sa sljedećim preporukama:

1. Nadležne institucije trebaju ubrzati aktivnosti potrebne za izgradnju državnog zatvora, čime će se zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva staviti u jednak položaj uz poboljšanje uvjeta njihovog smještaja i poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda.

2. Nadležna tijela Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH trebaju uskladiti svoje zakone iz ovoga područja sa ZIKS-om BiH (i njegovim izmjenama i dopunama koje su na snazi od 1. 1. 2014., „Službeni glasnik BiH“, br. 100/13), kao i druge propise (npr. pravilnike o kućnom redu i dr.), a sve s ciljem jednakog postupanja sa zatvorenicima i pritvorenicima na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

3. Potrebno je uspostaviti veću koordinaciju državnih i entitetskih institucija u svrhu primjene zakona i drugih propisa iz ovoga područja.

2. Projekcija proračuna Neovisnog povjerenstva za 2016. godinu

Neovisno povjerenstvo je na 49. sjednici usvojilo Financijski plan i program za 2016. godinu. Naglašeno je da je postupljeno sukladno Instrukciji za izradu projekcije proračuna za 2016. godinu, kojom je sugerirano svim korisnicima da ulazni parametri budu u okviru usvojenog proračuna za 2015. godinu.

Sukladno članku 11. stavak d) Poslovnika Neovisnog povjerenstva ("Službeni glasnik BiH", broj 23/11"), Zajedničkom povjerenstvu za administrativne poslove dostavljen je Financijski plan i program Neovisnog povjerenstva za 2016. godinu, koji je primljen k znanju na 5. sjednici, održanoj 13. 10. 2015.

Odjeljak B. Posjeti Neovisnog povjerenstva kazneno-popravnim zavodima u BiH

U 2015. godini (od 1. 1. do 31. 12.) Neovisno povjerenstvo obavilo je nadzor nad tri kazneno-popravna zavoda – najavljeni kontrolni posjeti, te jedna najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora, i to:

1. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Doboj	27. 3. 2015. godine
2. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Orašje	25. 6. 2015. godine
3. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Bijeljina	26. 6. 2015. godine
4. Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora	30. 11. 2015. godine

O ovim posjetima sastavljena su izvješća, koja su **jednoglasno** usvojena na sjednicama Neovisnog povjerenstva. Neovisno povjerenstvo za svaki je posjet usvojilo posebno izvješće o utvrđenom stanju i činjenicama, a čiji su sastavni dio i primjedbe upućene zavodskom osoblju odnosno zavodu. Sukladno Poslovniku o radu, primjerci izvješća dostavljeni su zavodima, s preporukama i rokovima za otklanjanje uočenih nedostataka i nepravilnosti, kao i Ministarstvu pravde BiH, koje Neovisnom povjerenstvu pruža stručnu pomoć u radu, te entitetskim ministarstvima.

1. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Doboj

Najavljeni kontrolni posjet Kazneno-popravnog zavodu Doboj obavljen je 27. 3. 2015. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem Kazneno-popravnog zavoda Doboj Brankom Miletićem i medicinskim tehničarom Milanom Lazićem.

Cilj posjeta bio je:

- kontrola realizacije preporuka danih u Izvješću od 9. 11. 2012.,
- obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

I. Realizacija preporuka

Pregledom u KPZ-u Doboj obuhvaćeni su neposredna kontrola preporuka uvidom na licu mjesta i obavljanje razgovora sa zavodskom upravom.

PREPORUKA 1.

1. Potrebno je poboljšati uvjete boravka u sobama te u tom smislu:

- 1.1. sukladno članku 27. stavak 2. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), postaviti veće prozore koji će osigurati dovoljno dnevnog svjetla;**
- 1.2. krevete koji se ne koriste iznijeti iz soba kako bi se dobio dodatni prostor i na taj način poboljšali uvjeti boravka u pojedinim sobama;**
- 1.3. sukladno članku 36. stavak 1. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), u svakoj sobi instalirati po jedan TV prijamnik.**

REALIZACIJA PREPORUKE

Obavljenim uvidom na licu mjesta konstatirano je da je KPZ Doboj pretrpio ogromnu štetu nakon poplava u svibnju 2014. godine. Tada je prvi kat Zavoda potpuno potopljen i uništen.

U tijeku je sanacija i obnova prostorija, koja se odvija vrlo sporo jer Zavod vlastitim sredstvima financira rekonstrukciju uz radni angažman zatvorenika. Štićenici KPZ-a Doboj imaju privremeno osigurane dobre smještajne uvjete: suhe, prozračne, tople sobe i funkcionalne mokre čvorove. Više od toga se zasad ne može očekivati, sve dok se potpuno ne završi rekonstrukcija Zavoda. Smatramo da izdana preporuka nije mogla biti realizirana iz opravdanih razloga.

Preporuka nije realizirana iz opravdanih razloga - elementarna nepogoda.

PREPORUKA 2.

KPZ Doboj treba formirati prijamni odjel, sukladno članku 136. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih, mjera - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 12/10 i 100/13), u sklopu kojega će utvrđivati prijedlog tretmana zatvorenika, što je nužni uvjet za postupak njihove resocijalizacije.

REALIZACIJA PREPORUKE

Obilaskom KPZ-a Doboj konstatirano je da je formiran Prijamno-otpusni odjel. Steče se dojam da je prostorija čista i uredna, a u njoj je pet kreveta na kat. Svakako se mora nastaviti opremati i ulagati u Prijamni odjel, prije svega u humanizaciju prostora, te u sustav trajnog fizičkog nadzora štićenika koji borave u toj prostoriji.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 3.

Potrebno je poboljšati zdravstvenu zaštitu te, sukladno članku 73. stavak 1. Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih, mjera - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 12/10 i 100/13), stalno angažirati liječnika u zavodskoj ambulanti, kao i organizirati redovne specijalističke preglede u KPZ-u Doboj. Također je potrebno organizirati zdravstvenu zaštitu zatvorenika u zavodskoj

ambulanti tijekom 24 sata dnevno i u tom cilju zaposliti dodatne medicinske djelatnike koji bi radili i treću smjenu.

REALIZACIJA PREPORUKE

U KPZ-u Doboj trenutno su zaposlena dva medicinska tehničara, a liječnik opće prakse angažiran je po ugovoru o djelu. Dolazi dva do tri puta tjedno, a po potrebi i češće. Za sve specijalističke preglede liječnik upućuje zatvorenike u opću bolnicu u Doboju, s kojom Zavod ima ugovor. Specijalistička zdravstvena zaštita kvalitetno se realizira, što je utvrđeno uvidom u kartone štićenika.

Prilikom obilaska KPZ-a Doboj utvrđeno je da od posljednjeg posjeta Neovisnog povjerenstva nije ništa bitno učinjeno u smislu poboljšanja zdravstvene zaštite. Napominjemo da je elementarna nepogoda, od koje je Zavod u velikoj mjeri stradao, utjecala i na provođenje ove preporuke.

I dalje je ostao nerealiziran dio preporuke koji se odnosi na uvođenje sustavnog rješenja za smanjenje i održavanje bolesti ovisnosti u smislu sklapanja ugovora s Centrom za mentalno zdravlje Doboj, iako, prema izjavi tehničara Milana Lazića, suradnja s tim centrom postoji u sklopu općeg sustava mentalne zaštite u Republici Srpskoj.

Zavodskoj ordinaciji nedostaju osnovni aparati, kao što su EKG i toksikometar. Konstatirano je potrebnim obaviti određene građevinske radove u ordinaciji kako bi liječnička soba za prijam pacijenata bila funkcionalnija.

I dalje je izražena potreba za zubnom ordinacijom.

Preporuka nije realizirana iz opravdanih razloga - elementarna nepogoda.

PREPORUKA 4.

4. Vezano uz održavanje osobne higijene i higijene u sobama potrebno je:

4.1. omogućiti pritvorenicima kupanje najmanje jednom dnevno, sukladno članku 25. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09);

- 4.2. sukladno članku 32. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), liječnik ili drugi zdravstveni djelatnik KPZ-a Doboj treba jednom tjedno kontrolirati higijenu u sobama i o tome voditi posebnu evidenciju.**

REALIZACIJA PREPORUKE

U informaciji koju je Neovisnom povjerenstvu dostavio ravnatelj Zavoda 28. 1. 2014. godine konstatira se sljedeće:

- Shodno vašem aktu, obavještavamo vas da smo postupili prema vašoj preporuci, te smo, u skladu s našim financijskim mogućnostima, obavili rekonstrukciju mokrih čvorova u KPZ-u Doboj.

Uvidom na licu mjesta Povjerenstvo konstatira da je KPZ Doboj pretrpio ogromnu štetu nakon poplava u svibnju 2014. godine te je potrebna ponovna rekonstrukcija mokrih čvorova u Zavodu.

Preporuka je bila realizirana.

PREPORUKA 5.

5. U vezi s ishranom zatvorenika i pritvorenika potrebno je:

- 5.1. sukladno članku 40. stavak 5. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), uzorke hrane koja se priprema u Zavodu čuvati u hladnjaku 72 sata, a ne 24 sata, kao što je sadašnja praksa;**
- 5.2. sukladno članku 45. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), liječnik je obavezan najmanje jednom tjedno, a drugi zdravstveni djelatnik svakog dana, obilaziti kuhinju i provjeravati higijenske uvjete, način pripreme hrane, kvalitetu namirnica i kalorijsku vrijednost hrane, kao i zdravstveno stanje osoba koje rade u kuhinji, te o tome voditi knjigu kontrole kuhinje;**

5.3. sukladno članku 41. stavak 1. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), hrana se mora pripremati na osnovi tjednih jelovnika, a ne na osnovi 15-dnevnih, kao što je sadašnja praksa.

REALIZACIJA PREPORUKE

Uvidom na licu mjesta konstatirano je da je kuhinja u KPZ-u Doboj također pretrpjela ogromnu štetu nakon poplava u svibnju 2014. godine te ju je potrebno potpuno sanirati. Zavod je iz vlastitih finacijskih sredstava, koliko je bio u mogućnosti, uspio osposobiti kuhinju za rad, što i jest primarni cilj - redovita i kvalitetna ishrana štićenika. Također je konstatirano da je ispunjena preporuka Neovisnog povjerenstva i da se uzorci hrane koja se priprema u Zavodu čuvaju u hladnjaku 72 sata s urednim etiketama o starosti uzoraka.

Preporuke iz toč. 5.2. i 5.3., zbog uvjeta u kojima Zavod trenutačno radi, nisu bile cilj pregleda.

Preporuka je djelomično realizirana iz opravdanih razloga - elementarna nepogoda.

PREPORUKA 6.

Potrebno je poboljšati mogućnosti KPZ-a Doboj na radnom angažiranju zatvorenika te u tom cilju formirati dodatne radne jedinice, a što će biti bitan činitelj u preodgoju i resocijalizaciji zatvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi ravnatelja KPZ-a Doboj, u cilju poboljšanja radnog angažmana zatvorenika Zavod je stavio u funkciju mehaničarsku radionicu (bravarija), farmu svinja, plastenike u kojima se sadi za vlastite potrebe, te je, u sklopu poboljšanja rada gospodarske jedinice, u pripremi i farma pilića, a sve s ciljem boljeg preodgoja i socijalizacije zatvorenika.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 7.

Poboljšati sadržaje slobodnih aktivnosti zatvorenika kao dopunski oblik općeg i stručnog obrazovanja, radi stjecanja pozitivnih navika za racionalno korištenje slobodnog vremena nakon puštanja na slobodu, sukladno članku 87. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 12/10 i 100/13). U tom cilju KPZ Doboj treba organizirati dodatne sekcije u kojima bi bili angažirani zatvorenici.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi ravnatelja KPZ-a Doboj, poboljšane su slobodne aktivnosti zatvorenika. Svim zatvorenicima osiguran je boravak na otvorenome, u što su se uvjerali i članovi Neovisnog povjerenstva obilaskom Zavoda, opremljene su prostorije za dnevni boravak u kojima ima TV prijamnik i DVD. U uvjetima u kojima Zavod trenutačno radi, nisu mogući bolji rezultati.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 8.

Zavod treba donijeti pravilnik o korištenju videonadzora, kojim će jasno urediti postupak pristupa serveru i pregledanje snimki s nadzornih kamera, kao i jasno propisati koje su osobe ovlaštene za te radnje.

REALIZACIJA PREPORUKE

Obilaskom Zavoda konstatirano je da su elektroinstalacije potpuno stradale, te je i videonadzor potpuno izvan funkcije. Zavod u ovome trenutku nije u mogućnosti pronaći financijska sredstva za ponovnu nabavu uređaja. Rješavanje pitanja videonadzora štíćenika u Zavodu bit će odgođeno na neodređeno vrijeme.

Preporuka nije realizirana iz opravdanih razloga - elementarna nepogoda.

II. Obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima u cilju utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi

Tijekom posjete Neovisnog povjerenstva u KPZ-u Doboj bio je samo jedan zatvorenik kojega je osudio Sud BiH, a koji nije tražio razgovor s članovima Povjerenstva. Iz razgovora s ravnateljem Zavoda članovi Neovisnog povjerenstva informirani su da je to primjeran zatvorenik te da će uskoro biti upućen na uvjetni otpust, jer je odslužio 2/3 kazne.

Nakon što je obavilo kontrolni pregled i razgovor s ravnateljem KPZ-a Doboj, Neovisno povjerenstvo zaključuje da su poplave u velikoj mjeri negativno utjecale na kvalitetu i uvjete boravka osuđenika. Naporima uprave Zavod funkcionira u smanjenom kapacitetu pridržavajući se profesionalnih standarda u radu sa štićenicima, osiguravajući temeljno poštivanje ljudskih prava u pogledu uvjeta boravka u Zavodu. Neovisno povjerenstvo ograđuje se od davanja opće ocjene o uvjetima boravka štićenika u KPZ-u Doboj zbog kratkog vremena koje je proteklo od poplave do dana pregleda.

2. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Orašje 25. 6. 2015. godine

Najavljeni kontrolni posjet Kazneno-popravnom zavodu Orašje obavljen je 25. 6. 2015. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s: ravnateljem Ivom Ivkićem, pomoćnikom ravnatelja za ekonomske poslove Matom Brašnjićem, pomoćnicom ravnatelja za pravne poslove Snježanom Kesić i nadzornikom straže Željkom Župarićem kao i pritvorenicima i zatvorenicima kojima je mjeru pritvora, odnosno kaznu izrekao Sud BiH.

Cilj posjeta bio je:

- Kontrola realizacije preporuka danih u Izvješću od 8. 11. 2013., kao i nerealiziranih preporuka danih u Izvješću od 8. 11. 2013.,
- obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

I. Realizacija preporuka

Pregledom u Zavodu obuhvaćena je neposredna kontrola preporuka uvidom na licu mjesta i obavljanjem razgovora sa zavodskom upravom.

Realizacija preporuka danih u Izvješću od 8. 11. 2013.

PREPORUKA 1.

Federalno ministarstvo pravde treba poduzeti potrebne aktivnosti u cilju angažiranja dodatnih zaposlenika predviđenih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji KPZ-a Orašje od ožujka 2012. godine, čime će se stvoriti uvjeti za osiguranje tretmana resocijalizacije i odgovarajuće zdravstvene zaštite zatvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

U Zavodu su u međuvremenu zaposleni: dva pomoćnika ravnatelja, odgajatelj, nadzornik straže, medicinski tehničar, šest zavodskih stražara i jedan referent, a prema izjavi zavodske uprave, potrebno je dodatno zaposliti još dva odgajatelja.

Preporuka je djelomično realizirana.

PREPORUKA 2.

Potrebno je uredno voditi sve propisane evidencije, pa tako i knjigu kontrole higijene u sobama, sukladno članku 32. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), i knjigu kontrole kuhinje, sukladno članku 45. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09).

REALIZACIJA PREPORUKE

Sve evidencije vode se uredno.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 3.

Potrebno je uredno voditi i sve zdravstvene kartone i u njima upisivati sve obavljene preglede. Naime, konstatirano je da u zdravstvenom kartonu pritvorenika koji je odbijao hranu nisu unesene svakodnevne kontrole liječnika, sukladno članku 46. stavak 2. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09).

REALIZACIJA PREPORUKE

Svi zdravstveni kartoni vode se uredno.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 4.

Potrebno je svim pritvorenicima i zatvorenicima svakodnevno osigurati dovoljnu količinu tople vode za održavanje osobne higijene, sukladno članku 24. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09). Naime, konstatirano je da u prijamno-otpusnom odjelu često nedostaje topla voda pa je u vezi s tim potrebno povećati kapacitet bojlera.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi zavodske uprave, bojler se koristi 24 sata i održava ga tvrtka iz Brčko Distrikta BiH te nema pritužbi zatvorenika na količinu tople vode.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 5.

Potrebno je zabraniti službenicima zatvorske straže nošenje gumenih palica u Zavodu među zatvorenicima, jer je to u suprotnosti s člankom 40. stavak 1. Pravilnika o načinu obavljanja službe osiguranja, naoružanju i opremi i uporabi vatrenog oružja i drugih sredstava prisile u zavodima za izvršenje kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 34/05).

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi zavodske uprave, službenici zatvorske straže više ne nose gumene palice u Zavodu niti su obilaskom Zavoda primijećeni službenici zatvorske straže da nose gumene palice.

Preporuka je realizirana.

Realizacija nerealiziranih preporuka danih u Izvješću od 9. 11. 2012. godine

PREPORUKA 3.1.

Potrebno je sklopiti ugovor između Zatvora i centra za detoksikaciju u Tuzli radi učinkovitijeg tretmana bolesnika ovisnika o narkoticima.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod je sklopio ugovore s nevladinim organizacijama za borbu protiv bolesti ovisnosti, a trenutačno su četiri zatvorenika ovisni o opojnim drogama i redovito primaju terapiju Suboxonom.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 3.2.

Potrebno je poboljšati zdravstvenu zaštitu te, sukladno članku 73. stavak 1. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 12/10 i 100/13), stalno angažirati liječnika u zavodskoj ambulanti i organizirati redovite specijalističke preglede u Zavodu. Također je potrebno organizirati zdravstvenu zaštitu zatvorenika u zavodskoj ambulanti 24 sata dnevno i u tu svrhu zaposliti dodatne medicinske djelatnike koji bi radili i treću smjenu.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod još nije stalno radno angažirao liječnika, ali su zaključili ugovor o djelu s tri liječnika: specijalistom opće prakse koji jedan ili dva puta tjedno dolazi u Zavod, a po potrebi i češće, specijalistom neurpsihijatrije koji jednom tjedno dolazi u Zavod i specijalistom interne medicine koji dva puta mjesečno dolazi u Zavod. Također, Zavod je radno angažirao i dodatnog medicinskog tehničara tako da su trenutačno zaposlena tri medicinska tehničara koji rade prvu i drugu smjenu, odnosno do 23 sata, kada se zatvorenicima i pritvorenicima daje terapija, a u slučaju potrebe poslije 23 sata, zatvorenici i pritvorenici se izvode u Dom zdravlja radi pružanja liječničke pomoći.

<p>Preporuka je realizirana te je zatvorenicima i pritvorenicima omogućena kvalitetna primarna zdravstvena zaštita.</p>
--

PREPORUKA 4.1.

Pritvorenicima omogućiti kupanje najmanje jednom dnevno, sukladno članku 25. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09).

REALIZACIJA PREPORUKE

Svim pritvorenicima omogućeno je kupanje svakog dana ako to žele, dok zatvorenici imaju kupaonice u sobama.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 6.

Za radno angažiranje zatvorenika potrebno je poboljšati mogućnosti Zavoda. U tom cilju treba formirati dodatne radne jedinice, a prvenstveno unutar Zavoda registrirati gospodarsku jedinicu kako bi se zatvorenicima osigurao rad, a time i bolji uvjeti za preodgoj i resocijalizaciju.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod još nije registrirao gospodarsku jedinicu, što je bitan preduvjet za porast broja radno angažiranih zatvorenika. Prema izjavi zavodske uprave, još nisu dobivena suglasnost od Vlade Federacije za registraciju gospodarske jedinice, čime bi dodatno moglo sezonski radno angažirati još oko 25-30 zatvorenika.

Preporuka nije realizirana, ali je zavodska uprava poduzela aktivnosti u cilju njenog ispunjenja.

PREPORUKA 8.

Prostorije za posjete zatvorenicima potrebno je urediti i proširiti njihov kapacitet, što će im omogućiti provođenje kvalitetnijeg vremena s članovima obitelji, a naročito s djecom.

REALIZACIJA PREPORUKE

Obilaskom prostorije za posjete utvrđeno je da se ona sastoji od jednog velikog stola s pregradom visine oko 25 cm i 6-8 stolica sa svake strane stola. Prema izjavi zavodske uprave, posjeti se obavljaju pod nadzorom zatvorske straže i dozvoljen je kraći fizički kontakt, a nema restoranskih posjeta u kojima bi bio dozvoljen i fizički kontakt.

Preporuka je djelomično realizirana.

II. Obavljeni razgovori sa zatvorenicima

Tijekom posjeta obavljen je razgovor s dvojicom pritvorenika kojima je mjeru pritvora izrekao Sud BiH i petoricom zatvorenika osuđenih od Suda BiH, a koji su željeli obaviti razgovor:

1. Pritvorenik **M. B.** imao je prigovor na kvalitetu zdravstvene zaštite u Zavodu, jer je od Suda BiH tražio da mu se omogući neurološki pregled. Sud BiH mu je odobrio pregled, ali o vlastitom trošku, te je platio 40 KM. Prema njegovoj izjavi, specijalist radiolog uputio ga je na RTG pregled, te mu je Sud BiH odobrio i ovaj pregled o vlastitom trošku.

Provjeravjući navode pritvorenika, obavljen je razgovor sa zavodskom upravom i rečeno je da se o svim zdravstvenim problemima obavještava Sud BiH uz očitovanje zavodskog liječnika koji odlučuje o tome hoće li pritvorenik biti poslan na pregled i o čijem trošku. U konkretnom slučaju je postupljeno na ovakav način, te je Sudu BiH dostavljeno i mišljenje liječnika obiteljske medicine koji ga je i pregledao.

2. Pritvorenik **J. T.** također je imao pritužbi na kvalitetu zdravstvene zaštite jer ima potrebu za specijalističkim pregledom, a Sud BiH je dao suglasnost da te preglede obavi o svome trošku. Žalio se na to što ga nitko iz Suda BiH ne posjećuje i da mu je ukinuta naknada kao razvojačenom branitelju, čime je njegova obitelj ostala bez ikakvih primanja
3. Osuđenik **I. S.** imao je pritužbi na rad odgajatelja i što je samo jedan odgajatelj za sve njih, a time kao i da nije radno angažiran, iako želi raditi. Također mu nisu odobreni slobodni posjeti djevojke, jer su mu rekli da je neuredno rješenje Centra za socijalni rad Orašje o postojanju izvanbračne zajednice, što je potrebni uvjet za odobravanje slobodnog posjeta. Nadalje je naveo da su prostorije za posjete neodgovarajuće i male te da nema restoranskih posjeta. Zatvorenik je naveo i problem u vezi s prijavom prebivališta u Orašju jer nije u mogućnosti prijaviti prebivalište u očevoj kući s obzirom na to da je prije lišavanja slobode živio u Brčkom sa svojom djevojkom.

O navedenim je pritužbama obavljen razgovor sa zavodskom upravom i rečeno je da nema mogućnosti promjene mjesta prebivališta za zatvorenike dok su na izdržavanju kazne zatvora, te da je zatvoreniku jednom prilikom ponuđen posao u kuhinji, ali je to odbio. Članovi Neovisnog povjerenstva ostvarili su uvid u Uvjerenje Centra za

socijalni rad Orašje o izvanbračnoj zajednici zatvorenika s A. O., te je tom prilikom utvrđeno da uvjerenje nije potpuno jer nije navedeno od kada zajednica traje.

4. Osuđenik **M. B.** imao je pritužbu na kvalitetu zdravstvene zaštite budući da već desetak dana čeka na pregled dermatologa i dugo čeka na popravak zuba. Također je izjavio da nikada nije upoznat s Pravilnikom o kućnom redu, da su prostrojice za posjet neodgovarajuće te je i on naveo problem u vezi s prijavom prebivališta za vrijeme služenja kazne zatvora.

Vežano uz navedene pritužbe, ostvaren je uvid u osobni dosje zatvorenika i utvrđeno je da sadrži izjavu da je upoznat sa svim zakonima i pravilnicima. Obavljen je razgovor i sa zavodskom upravom te je rečeno da je zatvoreniku za sutra zakazan dermatološki pregled i da je jednom išao na stomatološki pregled o svome trošku, ali je to bilo čišćenje zubnog kamenca.

5. Osuđenik **T. M.** rekao je imaju samo dvije telefonske govornice, što je nedovoljno za sve zatvorenike. One su na otvorenome i maju manju nadstrešnicu, a nema nadstrešnice ispod koje bi se sklonili ostali zatvorenici. Nadalje je naveo da sportske aktivnosti nisu odvojene od šetnje tako da su svi zatvorenici u isto vrijeme na istom terenu. Također je naveo da od zavodske uprave ne može dobiti odgovarajuće pravne savjete, zatim da nema restoranskih posjeta i da se paketi otvaraju i pregledaju bez prisutnosti zatvorenika ili pošiljatelja.

Vežano uz navedene pritužbe obavljen je obilazak kruga za šetnju s odbojkaškim terenom, košem, natkrivenom teretanom, stolom za stolni tenisi, dvjema klupama za sjedenje i dvjema telefonskim govornica koji zatvorenici mogu koristiti dva puta dnevno po jedan i pol sat. Utvrđeno je da je krug za šetnju na istom mjestu kao i sportski tereni, ali Zavod nema dovoljno prostora za njihovo proširenje. U trenutku posjeta, na krugu za šetnju zatečeno je desetak zatvorenika tako da je navedeni prostor za potrebe ovolikog broja zatvorenika sasvim dovoljan. Također je utvrđeno da je nad dvjema telefonskim govornicama postavljena manja nadstrešnica koja djelomično zaklanja korisnika govornice. Što se tiče paketa koji zaprimaju zatvorenici, prema izjavi zavodske uprave, svi paketi koje donose posjetitelji se otvaraju pred njima te im se vraćaju predmeti koji se ne mogu unijeti u Zavod.

6. Osuđenici **P. V. i H. Š.** izjavili su da im se odgađa korištenje izvanzavodskih pogodnosti jer zavodska uprava šalje policiji dopise kojima traži suglasnost za njihovo odobravanje tek nakon što ispune uvjete za odobravanje. Također su naveli da nikada nisu bili upoznati sa sadržajem ZIKS-a i Pravilnika o kućnom redu.

Povodom ovih pritužbi članovi Neovisnog povjerenstva ostvarili su uvid u osobne dosjee ovih zatvorenika i utvrdili da su oni potpisali izjavu da su upoznati sa zakonima i pravilnicima. Također je obavljen razgovor sa zavodskom upravom i rečeno je da je u tijeku izrada Pravilnika o korištenju izvanzavodskih pogodnosti u FBiH kojim će biti propisano da će od policije biti tražena suglasnost za odobravanje izvanzavodskih pogodnosti tek nakon što osuđenik ispuni potrebne uvjete, pa se ovakva praksa i sada primjenjuje.

Na temelju svega navedenoga, a u svrhu poboljšanja uvjeta boravka zatvorenika i pritvorenika u KPZ-u Orašje, Neovisno povjerenstvo daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. Iako je u KPZ-u Orašje zaposleno dodatno zavodsko osoblje, i dalje je Federalno ministarstvo pravde treba poduzimati potrebne aktivnosti u cilju radnog angažiranja dodatnih odgajatelja, čime će se stvoriti uvjeti za osiguranje primjerenijeg tretmana resocijalizacije.
2. Vlada Federacije BiH treba što hitnije izdati suglasnost KPZ-u Orašju za registriranje gospodarske jedinice, čime će se povećati mogućnosti Zavoda za radno angažiranje zatvorenika sukladno članku 26.2. Europskih zatvorskih pravila, prema kojima su zatvorske vlasti obvezne nastojati osigurati dovoljno korisnog posla za zatvorenike.
3. Zavodska uprava treba osigurati zatvorenicima i restoranske posjete, što će im omogućiti što normalnije održavanje i razvijanje obiteljskih odnosa, sukladno članku 24.4. Europskih zatvorskih pravila.
4. Uprava KPZ-a orašje treba instalirati i dodatne telefonske govornice, jer postoje samo dvije koje su nedovoljne za puni kapacitet Zavoda, te ih izmjestiti u unutrašnjost

objekta, čime će se zatvorenici osigurati kvalitetnije ostvarivanje prava na komunikaciju s vanjskim svijetom, a kako su postojeće telefonske govornice smještene na otvorenom, tako da je ostvarivanje ovoga prava znatno otežano za lošeg vremena.

5. Sud BiH treba dodatno preispitati zahtjeve pritvorenika za specijalističke preglede. Naime, člankom 40.3. Europskih zatvorskih pravila propisano je da *zatvorenici trebaju imati pristup zdravstvenim službama u zemlji bez diskriminacije po osnovi njihova pravnog statusa*, pa posljedično tomu svi pritvorenici imaju pravo na besplatne specijalističke preglede koje bi imali i ako bi se nalazili na slobodi i imali ovjerenu zdravstvenu knjižicu.
6. Uprava KPZ-a Orašje, sukladno članku 23.1. Europskih zatvorskih pravila, treba osigurati svim zatvorenici odgovarajuće uvjete za pristup pravnoj pomoći u rješavanju njihovih problema u vezi s prijavom prebivališta, kao i dobivanja uvjerenja od centra za socijalnu skrb.
7. Sud BiH i uprava KPZ-a Orašje trebaju poduzeti potrebne aktivnosti u cilju pružanja socijalne pomoći ugroženim pritvorenici i članovima njihovih obitelji, sukladno članku 25.3. Europskih zatvorskih pravila, prema kojem *zatvorski režim treba pružiti zatvornicima socijalnu pomoć*.

Nakon kontrolnog pregleda, obilaska prostorija i obavljanja razgovora u Kazneno-popravnom zavodu Orašje zaključak Neovisnog povjerenstva je da je većina predloženih preporuka ispunjena. Ostaje obveza realizacije neispunjenih preporuka te novih preporuka.

3. Najavljeni kontrolni posjet KPZ-u Bijeljina 26. 6. 2015. godine

Najavljeni kontrolni posjet Kazneno-popravnom zavodu Bijeljina obavljen je 26. 6. 2015. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s: pomoćnikom ravnatelja za tretman Miroslavom Marićem, pomoćnikom ravnatelja za osiguranje Daliborom Vujnovićem i pomoćnikom ravnatelja za zdravstvo Stankom Blagojevićem.

Cilj posjeta bio je:

- kontrola realizacije preporuka danih u Izvješću od 8. 11. 2013., kao i nerealiziranih preporuka danih u Izvješću od 31. 1. 2013.,
- obavljanje razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima s ciljem utvrđivanja njihovih konkretnih pritužbi.

I. Realizacija preporuka

Pregledom u Zavodu obuhvaćena je neposredna kontrola preporuka uvidom na licu mjesta i obavljanjem razgovora sa zavodskom upravom.

Realizacija preporuka danih u Izvješću od 8. 11. 2013. godine

PREPORUKA 1.

Ministarstvo pravde Republike Srpske treba poduzeti hitne mjere u cilju završetka izgradnje novog zavoda na lokalitetu Golo brdo, s obzirom na veoma loše uvjete boravka zatvorenika i pritvorenika u postojećem zavodu. Najlošije uvjete boravka imaju pritvorenici te je potrebno što hitnije osposobiti novi Pritvorski odjel, čiji su objekti već izgrađeni.

REALIZACIJA PREPORUKE

Objekt novog Zavoda još nije izgrađen jer su obustavljene međunarodne donacije.

Preporuka nije realizirana.

PREPORUKA 2.

Potrebno je samanjiti broj zatvorenika jer je evidentirana prekobrojnost, što naročito dolazi do izražaja s obzirom na veoma loše uvjete boravka.

REALIZACIJA PREPORUKE

U Zavodu u trenutku posjeta nije evidentirana prekobrojnost.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 3.

Ponovo se naglašava potreba da Ministarstvo pravde BiH poduzme potrebne mjere u cilju usuglašavanja entitetskih zakona i pravilnika s državnim.

REALIZACIJA PREPORUKE

Entitetski zakoni o izvršenju kaznenih sankcija još uvijek nisu usklađeni s državnim.

Preporuka nije realizirana.

PREPORUKA 4.

Preporuča se Sudu BiH da ne upućuje osuđenike i pritvorenike u KPZ Bijeljina zbog veoma loših uvjeta boravka i nemogućnosti osiguranja primjene odredaba Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH i Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH.

REALIZACIJA PREPORUKE

U trenutku posjeta, u KPZ-u Bijeljina bilo je četiri pritvorenika kojima je mjeru pritvora odredio Sud BiH i četiri osuđenika kojima je kaznu zatvora izrekao Sud BiH.

Preporuka nije realizirana.

Realizacija nerealiziranih preporuka danih u Izvješću od 31. 1. 2013. godine

PREPORUKA 1.

Potrebno je zaposliti dodatnog medicinskog tehničara kako bi se osigurala kvalitetnija medicinska zaštita zatvorenika i pritvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod je radno angažirao još jednog medicinskog tehničara.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 2.1.

Treba ubrzati aktivnosti na izgradnji novog zavoda koji će imati bolje uvjete za smještaj zatvorenika i pritvorenika.

REALIZACIJA PREPORUKE

Objekt novog zavoda još nije izgrađen jer su obustavljene međunarodne donacije, a zavodska uprava izgradila je objekt prijavnice i obavila neke sitnije građevinske radove.

Preporuka nije realizirana, ali je uprava KPZ-a Bijeljina poduzela aktivnosti u cilju njenog ispunjenja.

PREPORUKA 2.2.

Pritvorenicima omogućiti da u svako doba imaju nesmetani pristup sanitarnom čvoru i vodi za piće, sukladno članku 28. stavak 1. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst

(“Službeni glasnik BiH”, broj 55/09). U tom smislu, u svakoj sobi u Pritvorskom odjelu potrebno je osigurati sanitarne čvorove i tekuću vodu.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod još nije ništa poduzeo povodom navedene preporuke s obzirom na to da se očekuje završetak izgradnje novog zavoda.

Preporuka nije realizirana.

PREPORUKA 2.3.

U sobama Pritvorskog odjela potrebno je uspostaviti alarmni sustav koji će omogućiti pritvorenicima da odmah kontaktiraju zavodske službenike sukladno članku 18.2. točka c) Europskih zatvorskih pravila.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod još nije uspostavio alarmni sustav jer, prema izjavi zavodske uprave, i dalje nedostaju novčana sredstva.

Preporuka nije realizirana.

PREPORUKA 2.4.

KPZ Bijeljina treba provjeriti zadovoljavaju li sobe u kojima su smješteni zatvorenici i pritvorenici standarde smještaja propisane člankom 66. stavak 2. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH - pročišćeni tekst (“Službeni glasnik BiH”, br. 12/10 i 100/13). Ako se nakon provjera utvrdi da sobe ne zadovoljavaju standarde smještaja, potrebno je izbaciti pojedine krevete iz soba te na taj način povećati korisnu površinu.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi zavodske uprave, u KPZ-u Bijeljina nema prekobrojnih zatvorenika te sve sobe zadovoljavaju standarde smještaja.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 2.7.

U sobama instalirati po jedan TV prijamnik sukladno članku 36. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09).

REALIZACIJA PREPORUKE

U Zavodu još nisu instalirani TV prijammnici u sobama jer, prema izjavi zavodske uprave, nedostaju novčana sredstva, a ta obveza nije propisana entitetskim zakonom ni pravilnikom o kućnom redu.

Preporuka nije realizirana, ali je zavodska uprava dala razumno objašnjenje za nerealizaciju.

PREPORUKA 2.8.

Osigurati zatvorenicima poseban prostor u kojemu će čuvati sezonsku garderobu i naročito obuću, s obzirom da držanje obuće u sobama daje izgled neurednosti i smanjuje korisnu površinu sobe.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod još nije osigurao poseban prostor za sezonsku odjeću i obuću jer, prema izjavi zavodske uprave, nedostaje prostor a taj problem aw rješava tako što se višak garderobe šalje kući za vrijeme posjeta.

Preporuka nije realizirana, ali je zavodska uprava poduzela aktivnosti u cilju njenog ispunjenja.

PREPORUKA 2.9.

Renovirati kupaonice i sanitarne čvorove.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod je renovirao kupaonice i sanitarne čvorove u Odjelu za osuđenike te djelomično i u Odjelu za pritvorenike.

Preporuka djelomično realizirana.

PREPORUKA 2.10.

Iako je higijena u sobama zadovoljavajuća, ipak liječnik ili drugi zdravstveni djelatnik trebaju jednom tjedno kontrolirati higijenu u sobama i o tome voditi evidenciju sukladno članku 32. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" broj 55/09).

REALIZACIJA PREPORUKE

Liječnik i češće obilazi sobe, kontrolira higijenu i evidentira značajnije napomene, o čemu sastavlja mjesečno izvješće o stanju osobne i opće higijene zatvorenika i pritvorenika.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 3.

Zavod treba formirati prijamni odjel, sukladno članku 136. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 12/10 i 100/13),

unutar kojeg će utvrđivati prijedlog tretmana zatvorenika, što je nužni uvjet za postupak njihove resocijalizacije.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavod još nije formirao prijemni odjel jer, prema izjavi zavodske uprave, nedostaje prostor.

Preporuka nije realizirana.

PREPORUKA 5.

Potrebno je svim pritvorenicima omogućiti boravak na otvorenome od najmanje tri sata dnevno, sukladno članku 84. stavak 2. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", br. 12/10 i 100/13). Također je potrebno obogatiti sadržaj kruga za šetnju pritvorenika kako bi se kvalitetnije očuvalo njihovo psihofizičko zdravlje.

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi zavodske uprave, svi pritvorenici borave na otvorenome najmanje dva sata dnevno te nije bilo pritužbi na to njihovo pravo. Pritvorenicima je na raspolaganju manji krug za šetnju, a naknadno je postavljen i koš za sportske aktivnosti, ali taj krug za šetnju nema natkriveni dio.

Preporuka je djelomično realizirana.

PREPORUKA 6.

Zavod treba organizirati osnivanje sekcija i potiče zatvorenike da im pristupaju kao dopunski oblik općeg i stručnog obrazovanja, sukladno članku 87. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 12/10 i 100/13).

REALIZACIJA PREPORUKE

Prema izjavi zavodske uprave, zatvorenici svakog drugog tjedna odlaze na sportske terene gdje im se organiziraju turniri. Također, u zavodskom krugu za zatvorenike realiziran je tečaj engleskog jezika, kao i grupni rad, te je osiguran prostor za rezbarsku sekciju.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 7.1.

Sukladno članku 40. stavak 5. Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH - pročišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 55/09), uzorke hrane koja se priprema u Zavodu potrebno je čuvati u hladnjaku 72, a ne 24 sata kao što je sadašnja praksa.

REALIZACIJA PREPORUKE

Uzorci hrane čuvaju se 72 sata.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 8.

Potrebno je proširiti i urediti prostoriju za posjet zatvorenicima i pritvorenicima kako bi im se, sukladno članku 24.4. Europskih zatvorskih pravila, omogućilo što normalnije održavanje i unaprjeđenje obiteljskih odnosa.

REALIZACIJA PREPORUKE

Proširena je prostorija za posjete tako što je u postavljeno više stolova i stolaca za kojima zatvorenici mogu primiti posjete i što normalnije održavati obiteljske odnose.

Preporuka je realizirana.

PREPORUKA 9.

Zavod treba donijeti pravilnik o korištenju videonadzora kojim će jasno urediti postupak pristupa serveru i pregledanje snimki nadzornih kamera, kao i jasno propisati koje su osobe ovlaštene za te radnje.

REALIZACIJA PREPORUKE

Zavodska uprava donijela je pravilnik kojim je propisan postupak pristupa serveru i pregledanju snimki nadzornih kamera.

Preporuka je realizirana.

II. Obavljeni razgovori sa zatvorenicima

Tijekom posjeta obavljen je razgovor s dvojicom pritvorenika kojima je mjeru pritvora izrekao Sud BiH i dvojicom zatvorenika osuđenih od Suda BiH, a koji su izjasnili da žele obaviti razgovor, i to:

1. Osuđenik **M. M.** imao je pritužbi na zdravstvenu zaštitu jer, prema njegovoj izjavi, ima problema s kamenom u bubregu i potrebno mu je liječenje. Kazao je kako je besplatna samo ekstrakcija zuba, a ne i popravak. Također, nije mu dozvoljeno razgovarati sa svojom djevojkom jer su mu tražili potvrdu od centra za socijalnu skrb da je s njom u izvanbračnoj zajednici. Osuđenik je također naveo da ima bolesnog i starog oca i da nitko iz centra za socijalnu skrb nikada nije obišao njegova oca.

Povodom ovih navoda osuđenika, članovi Neovisnog povjerenstva obavili su razgovor sa zavodskim lječnikom i on je izjavio da je zdravstveno stanje osuđenika sada mirno i da nema tegoba, a u slučaju komplikacija bit će konzultiran urolog. Također je izjavio da se svim zatvorenicima besplatno popravljaju zubi u Domu zdravlja, a pritom je najveći problem što većina osoba smještenih u Zavodu ima veoma loše zube pa ih je često potrebno izvoditi na stomatološki pregled. To bi se moglo riješiti kada bi Zavod nabavio stomatološku stolicu, nakon čega bi mogao zaključiti ugovor o djelu sa stomatologom koji bi redovito dolazio u Zavod.

2. Osuđenik **D. P.** nije imao konkretnih pritužbi na uvjete smještaja i poštivanje njegovih prava
3. Pritvorenik **I. Z.** nije imao pritužbi na uvjete boravka, ali je istaknuo da njegova obitelj živi u Prijedoru i zbog udaljenosti dolaze u posjet svaka dva mjeseca pa bi želio premještaj u Banju Luku.

Pritvorenik je upućen da uputi zahtjev Sudu BiH za odobravanje premještaja.

4. Pritvorenik **Ž. G.** također nije imao pritužbi na uvjete boravka, ali je i on istaknuo da njegova obitelj živi u Prijedoru i zbog udaljenosti ga uopće ne posjećuje. Ima sina u dobi od četiri mjeseca a nikada ga nije vidio. Pritvorenik je tražio premještaj u Banju Luku, koji mu je Sud BiH i odobrio, ali su ga obavijestili da u KPZ-u Banja Luka trenutačno nema mjesta.

Na temelju svega navedenoga, a u svrhu poboljšanja uvjeta boravka zatvorenika i pritvorenika u KPZ-u Bijeljina, Neovisno povjerenstvo daje sljedeće

P R E P O R U K E

1. I dalje je potrebno da Ministarstvo pravde Republike Srpske, u suradnji s upravom KPZ-a Bijeljina, poduzima hitne mjere u cilju završetka izgradnje novog zavoda na lokalitetu Golo brdo s obzirom na veoma loše uvjete boravka zatvorenika i pritvorenika u postojećem zavodu.
2. Ponovno se naglašava potreba da Ministarstvo pravde BiH poduzme potrebne mjere u cilju usuglašavanja entitetskih zakona i pravilnika s državnim.
3. Ponovno se preporuča Sudu BiH da ne upućuje osuđenike i pritvorenike u KPZ Bijeljina zbog veoma loših uvjeta boravka i nemogućnosti osiguranja primjene odredaba Zakona o izvršenju kaznenih sankcija BiH i Pravilnika o kućnom redu u ustanovama za izdržavanje kaznene sankcije, mjere pritvora ili drugih mjera BiH.

4. Zavodska uprava treba dodatno urediti krug za šetnju pritvorenika i natkriti jedan dio kruga kako bi se pritvorenicima omogućio boravak na otvorenome i za lošeg vremena.
5. Zavodska uprava, u suradnji s Ministarstvom pravde Republike Srpske, treba osigurati stomatološku stolicu u Zavodu, čime bi se omogućio radni angažman stomatologa koji bi redovito dolazio u Zavod, a time bi svim zatvorenicima bile osigurane usluge kvalificiranog stomatologa propisane člankom 41.5 Europskih zatvorskih pravila te osigurano pravo na popravak i vađenje zuba propisano člankom 71. Zakona o izvršenju kaznenih sankcija Bosne i Hercegovine.
6. Zavodska uprava treba preispitati mogućnost da zatvorenici komuniciraju telefonom i s osobama koje nisu članovi njihove obitelji, čime bi se zatvorenicima omogućilo pravo na komuniciranje s vanjskim svijetom propisano člankom 24.1. Europskih zatvorskih pravila, prema kojem zatvorenici mogu komunicirati ne samo s članovima svoje obitelji nego i s drugim osobama.
7. Sud BiH, u suradnji s Ministarstvom pravde Republike Srpske, treba što hitnije poduzeti potrebne radnje u cilju premještaja pritvorenika u zavode koji su u blizini njihovih domova, sukladno članku 17.1. Europskih zatvorskih pravila, čime će se pritvorenicima omogućiti kvalitetno komuniciranje s članovima njihovih obitelji te održavanje i razvijanje obiteljskih odnosa.
8. Sud BiH i zavodska uprava trebaju poduzeti potrebne aktivnosti u cilju pružanja socijalne pomoći ugroženim pritvorenicima i članovima njihovih obitelji, sukladno članku 25.3. Europskih zatvorskih pravila, prema kojem *zatvorski režim treba pružiti zatvornicima socijalnu pomoć.*

Nakon kontrolnog pregleda, obilaska prostorija i obavljanja razgovora u Kazneno-popravnom zavodu Bijeljina zaključak Neovisnog povjerenstva je da većina predloženih preporuka i dalje nisu ispunjene i da su i dalje nezadovoljavajući uvjeti boravka zatvorenika i pritvorenika, pa je potrebno intezivirati izgradnju novog zavoda.

4. Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora 30. 11. 2015.

Najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora obavljen je 30. 11. 2015. godine. Tijekom posjeta obavljen je razgovor s ravnateljem Jedinice za izgradnju državnog zatvora Zoranom Bašićem te je obavljen i obilazak državnog zatvora u izgradnji.

Iz obavljenog razgovora s ravnateljem Zoranom Bašićem došlo se do saznanja da je Jedinica za izgradnju državnog zatvora počela rad u veljači 2011. godine te da su do sada proveli 11 tendera. Ugovor o izgradnji državnog zatvora potpisan je u lipnju 2014. godine s češko-španjolskim konzorcijem, radovi su započeli 19. 8. 2014., a završetak radova očekuje se koncem 2016. godine. Ravnatelj je tijekom razgovora izjavio da bi Ministarstvo pravde BiH trebalo donijeti podzakonske akte u cilju registracije budućeg zavoda, te provesti procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave koji će pokrenuti aktivnosti nabave opreme, izrade pravilnika i planiranja proračuna.

Također, članovi Neovisnog povjerenstva su uvidom na terenu utvrdili da se intenzivno provode građevinski radovi za izgradnju državnog zatvora.

Na temelju obavljenog razgovora i obilskom na terenu, Neovisno povjerenstvo daje sljedeću:

P R E P O R U K U

- 1.** Ministarstvo pravde BiH treba pravovremeno donijeti odgovarajuće podzakonske akte u cilju registracije budućeg zavoda i provesti procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave, koji će pokrenuti aktivnosti nabave opreme, izrade pravilnika i planiranja proračuna, a budući da će izgradnja državnog zatvora završiti koncem 2016. godine, treba pravovremeno stvoriti uvjete kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon izgradnje.

Odjeljak C. Javnost rada

Sve sjednice Neovisnog povjerenstva pratili su zaposleni u Sektoru za odnose s javnošću Tajništva Parlamentarne skupštine BiH, a predsjednik Neovisnog povjerenstva je, na zahtjev predstavnika medija u BiH, davao i usmene izjave u vezi s radom Neovisnog povjerenstva.

Prema članku 17. Poslovnika o radu Neovisnog povjerenstva, podatci i informacije koji se prikupe tijekom kontrole, sadržaj obavljenih razgovora s osobama lišenim slobode, kao i drugim osobama koje mogu dati mjerodavne podatke, jesu povjerljivi te su sjednice Neovisnog povjerenstva bile zatvorene za javnost kada su razmatrane pojedine točke dnevnog reda.

Odjeljak D. Administrativno-tehnička podrška u radu

Zajednička služba Tajništva Parlamentarne skupštine BiH, u skladu s člankom 24. Poslovnika, pružala je svu administrativno-tehničku i stručnu podršku u radu Neovisnog povjerenstva. Zajednička služba osigurala je potrebne uvjete za rad Neovisnog povjerenstva angažiranjem stručnog osoblja, ali i osiguranjem materijalno-tehničkih i drugih uvjeta za nesmetani rad.

POGLAVLJE IV. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA I PREPORUKE

a) Zaključna razmatranja

1. Godina 2015. u radu Neovisnog povjerenstva obilježena je uglavnom aktivnostima na kontroli realizacije preporuka koje je Neovisno povjerenstvo uputilo KPZ-ima s ciljem otklanjanja nedostataka prilikom redovitih obilazaka zavoda, kako bi se poboljšali uvjeti boravka u zavodima i osiguralo poštivanje i ostvarivanje ljudskih prava zatvorenika i pritvorenika sukladno međunarodnim i domaćim propisima.

2. Važno je istaknuti da su svi KPZ-i kojima su prilikom redovitih kontrola izdane preporuke s ciljem otklanjanja uočenih nepravilnosti obavijestili Neovisno povjerenstvo o njihovoj realizaciji, čime je uspostavljen odgovoran odnos na načelima suradnje između Neovisnog povjerenstva i zavoda, a što istodobno pokazuje odgovoran odnos zavodskih uprava prema Parlamentarnoj skupštini BiH, koja u konačnici usvaja izvješće o radu Neovisnog povjerenstva i prati realizaciju njegovih preporuka.

Sukladno izmjenama i dopunama Zakona Bosne i Hercegovine o izvršenju kaznenih sankcija, pritvora i drugih mjera („Službeni glasnik BiH“, broj 100/13), a koji je u primjeni od 1. 1. 2014., člankom 4. stavak 1. uspostavljen je mehanizam dostavljanja izvješća o radu Neovisnog povjerenstva entitetskim ministarstvima pravde u BiH, što će ubuduće omogućiti bolji uvid u stanje u kazneno-popravnim zavodima i bolju realizaciju preporuka Neovisnog povjerenstva.

3. Neovisno povjerenstvo je, i pored dobivenih odgovora od zavodskih uprava, obavilo i neposrednu kontrolu realizacije preporuka, i to kontrolnim pregledima u tri KPZ-a koristeći metodu uvida na licu mjesta.

Osim kontrolnih pregleda, u 2015. godini Neovisno povjerenstvo obavilo je i jedan najavljeni posjet Jedinici za izgradnju državnog zatvora.

Prilikom navedenih posjeta, Neovisno povjerenstvo dalo je 26 preporuka, obavilo 11 razgovora sa zatvorenicima i pritvorenicima te zaprimilo i radilo povodom dvije pojedinačne pismene pritužbe.

4. Na temelju kontrolnih pregleda u tri KPZ-a, može se konstatirati da je od ukupno 37 izdanih preporuka:

- u cijelosti realizirano njih 19 ili 51,35 %
- djelomično realizirano njih 5 ili 13,51 %
- nije realizirano njih 13 ili 35,13 %.

Od ukupno 13 nerealiziranih, sedam preporuka ili 53,8 % u nadležnosti je zavodskih uprava, dok je šest preporuka ili 46,1 % u nadležnosti nadležnih ministarstava pravde.

b) Preporuke

Neovisno povjerenstvo predlaže Parlamentarnoj skupštini BiH usvajanje ovoga Izvješća sa sljedećim preporukama:

1. Nadležne institucije trebaju poduzeti aktivnosti potrebne za završetak izgradnje državnog zatvora, čime će se zatvorenici i pritvorenici iz nadležnosti Neovisnog povjerenstva staviti u jednak položaj uz poboljšanje uvjeta njihovog smještaja i poštivanja ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ministarstvo pravde BiH treba pravovremeno donijeti odgovarajuće podzakonske akte u cilju registracije budućeg zavoda te provesti procedure zapošljavanja potrebnog zavodskog osoblja i zavodske uprave, koji će pokrenuti aktivnosti nabave opreme, izrade pravilnika i planiranja proračuna, a budući da će izgradnja državnog zatvora završiti krajem 2016. godine, treba pravovremeno stvoriti uvjete kako bi državni zatvor bio stavljen u funkciju odmah nakon izgradnje.

2. Nadležna tijela Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko Distrikta BiH trebaju uskladiti svoje zakone iz ovoga područja sa ZIKS-om BiH (i njegovim izmjenama i dopunama koje su na snazi od 1. 1. 2014., „Službeni glasnik BiH“, br. 100/13), kao i druge propise (npr. pravilnike o kućnom redu i dr.), a sve s ciljem jednakog postupanja sa zatvorenicima i pritvorenicima na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine.

3. Potrebno je uspostaviti veću koordinaciju državnih i entitetskih institucija u svrhu primjene zakona i drugih propisa iz ovoga područja.

PREDSJEDNIK NEOVISNOG POVJERENSTVA

Dr. sc. Mile Lasić

PRILOG: Tablični prikaz održanih sjednica i nazočnost članova Neovisnog povjerenstva u 2015. godini

**TABLIČNI PRIKAZ ODRŽANIH SJEDNICA I NAZOČNOST ČLANOVA NEOVISNOG POVJERENSTVA U
2015. GODINI**

Broj i datum održavanja sjednice	Ime i prezime člana Neovisnog povjerenstva				
	Mile Lasić	Semiha Borovac	Predrag Crnogorac	Milana Škipina	Damir Čačković
44. sjednica 29.1.2015.	+	+	+	- Opravdano izoćna	+
45. sjednica 26.2.2015.	+	+	+	+	+
46. sjednica 26.3.2015.	+	+	+	+	+
47. sjednica 22.4.2015.	+	+	+	- Opravdano izoćna	+
48. sjednica 10.7.2015.	+	Podnijela ostavku	+	- Opravdano izoćna	+
49. sjednica 18.9.2015.	+	Podnijela ostavku	+	- Opravdano izoćna	+
50. sjednica 27.10.2015.	+	Podnijela ostavku	+	- Opravdano izoćna	+

Napomena: Neovisnom povjerenstvu je istekao mandat 5.7.2015. godine i od tada je radilo u tehničkom mandatu